

Den Haag

Ons kenmerk
DSO/10228188
RIS000000

PROGRAMMA LEEFBAARHEID EN VEILIGHEID DEN HAAG ZUIDWEST

Het college van burgemeester en wethouders van Den Haag,

overwegende dat:

- *het perspectief Programma Zuidwest d.d. juni 2021;*
- *het Verbond van Zuidwest van 8 juli 2021;*
- *bewoners van Zuidwest over twintig jaar zich kunnen meten aan de gemiddelde Hagenaar.*

besluit:

- I. In te stemmen met de aangescherpte visie perspectief voor de Jeugd;
- II. In te stemmen met het verder uitwerken van het concept-programma;

Den Haag,

Het college van burgemeester en wethouders,
de secretaris, de burgemeester,

Ilma Merx

Jan van Zanen

Den Haag

ZUID
WEST

In het concept perspectief programma Zuidwest (juni 2021) is een eerste visie geformuleerd. Afgelopen maanden is met veel betrokkenen over een op te stellen programma en onderliggende visie gesproken. Daaruit kwam naar voren dat de vorige missie het leidmotief miste dat veel betrokkenen drijft: zorgen dat we weer een perspectiefrijke toekomst creëren voor de jeugd. Zij zijn hopelijk de ruggengraat van Zuidwest in 2040.

Visie: Zuidwest heeft de toekomst...

...de toekomst van Zuidwest

Ooit was het de droom van iedere Hagenaar uit de middenklasse om in Den Haag Zuidwest te wonen. De wederopbouwijken Bouwlust, Vrederust, Morgenstond, Moerwijk boden na de Tweede Wereldoorlog licht, lucht en ruimte aan bewoners van verkrotte vochtige woningen in de oude wijken. Er was hoop: het leven wordt beter. Zuidwest was een vooruitgangsparadijs voor ambtenaren, boekhouders, onderwijzers, verpleegkundigen en Indische migranten – nu vijftigers en zestigers. Maar ze willen er niet meer wonen.

Chronisch ziek

Wie de statistieken ziet, begrijpt dat. Zuidwest scoort op bijna alle fronten nu slechter dan de rest van Den Haag. Een kwart van de bewoners leeft in armoede en moeten rondkomen van €16.500 per jaar, €10.000 lager dan in de rest van Den Haag. Zes op de tien inwoners heeft een chronische ziekte. Ongeveer zeventig procent van de woningvoorraad bestaat uit corporatiewoningen uit de jaren '50 en '60 waarvan vele in te slechte staat door schimmel en vochtproblemen. Deze wijk van zeventig jaar oud is op.

Op sociale factoren als percentage bijstandsgerechtigden, samenhang en verbondenheid en veiligheidsgevoel scoort Zuidwest slechter dan het Haagse gemiddelde. Er zijn minder voorzieningen voor bewoners en het aanbod is vooral gericht op de probleemondersteuning in de wijken en minder op de kansen en mogelijkheden. Psychiatrische instellingen werden gesloten, vanuit de gedachte dat mensen onder begeleiding in een bestaande wijk moeten kunnen wonen. Mede door het woningtoewijzingssysteem zijn er veel kwetsbare groepen in een gebied waar huishoudens met een smalle beurs al ruim vertegenwoordigd waren. Door de eenzijdige woningvoorraad komt de doorstroming naar andere woningen binnen Zuidwest niet op gang.

Mensen die het goed hebben trekken daarom vaak het gebied uit. Gevolg is dat door armoede, schooluitval, (jeugd)criminaliteit, (jeugd)werkloosheid, overlast gevende bewoners en ondermijnende criminaliteit de leefbaarheid achteruitgaat. Ondanks vele inspanningen gedurende de afgelopen tientallen jaren is het niet gelukt het tij te keren. Integendeel, de wijken glijden zonder ingrijpen nog verder af. Wat ooit de droom was van Den Haag: de sociale roltrap naar boven, gaat nu, steeds sneller, nog maar één kant op: naar beneden.

Niet dat er geen lichtpunten zijn.

Groen en water

Visueel lijkt de wederopbouwdroom uitgekomen. Den Haag Zuidwest bestaat uit ruim opgezette wijken en buurten met veel groen en water. Overal sportvelden. Een prachtig stadspark, het Zuiderpark, met de nieuwe sportcampus van De Haagse Hogeschool. Tijdens de stedelijke vernieuwing zijn parels van buurtjes aan Zuidwest toegevoegd. De potentie is enorm.

Maar wie door het groen heen kijkt ziet het gebrek aan onderhoud, slecht lopende winkels aan de Leyweg, armoede achter de ramen bewoners die niet de straat op durven, uit angst voor criminaliteit. Den Haag Zuidwest was begin van deze eeuw een van de krachtwijken waar rijk en gemeenten extra geld en aandacht in staken. De gemeente Den Haag heeft het afgelopen decennium miljoenen geïnvesteerd in een veelheid aan projecten om de leefbaarheid in de wijken en de kansen voor bewoners op de arbeidsmarkt te vergroten. Bewonersorganisaties, woningbouwcorporaties, politie, zorgmedewerkers, schuldhulpverlening, jeugdzorg, welzijnswerk, bedrijfsleven en scholen hebben zelf en in samenwerking veel energie gestoken in het aanpakken van de problemen. Met een meer gemengde woningvoorraad, zoals koopwoningen voor jonge gezinnen, zou de wijk worden opgetild. Die aanpak kreeg een extra impuls in de in 2019 met het Rijk afgesloten Regio Deal om de sociaaleconomische positie en leefbaarheid van het gebied op te stoten naar het gemiddelde van Den Haag. Het biedt de kans om meer projecten te financieren en meer initiatieven te ondersteunen.

Maar het is bij lange na niet genoeg.

Breed, intensief en langdurig aanpakken

Op 8 juli 2021 hebben we, met meer dan honderd betrokken partijen het **Verbond van Zuidwest** getekend. De ondertekenaars, waaronder bewoners, ondernemers, professionele partijen, het Rijk en de gemeente, beloven de komende twintig jaar zich samen in te zetten opdat *bewoners van Zuidwest zich net zo gezond voelen, een net zo goede schoolloopbaan doorlopen, zich net zo veilig, thuis, met elkaar verbonden voelen, waar mogelijk deelnemen aan de arbeidsmarkt en in ieder geval bestaanszekerheid kennen en schulden-zorgenvrij zijn, en evengoed wonen als een gemiddelde Hagenaar.*

Daarvoor is een meerjarige grootscheepse aanpak nodig. Nieuwbouw en renovatie en een andere stedenbouwkundige opzet kunnen niet alleen zorgen voor de ommekeer. En de gemeente kan het ook niet alleen. We kunnen gelukkig gebruik maken van de energie van talloze bewoners die zich willen inzetten voor een betere toekomst voor Zuidwest. We hebben allianties gesmeed met het bedrijfsleven, de corporaties, het onderwijs, de zorgsector en andere betrokkenen die meedenken over de plannen voor Zuidwest. Actieve bewoners, ondernemers en verenigingen – en daar zijn er velen van – kunnen

ook een steentje bijdragen. Ze brengen hun ideeën in en zullen betrokken zijn bij de uitvoering. Wij vinden het cruciaal dat Zuidwest zélf mede de toekomst van Zuidwest bepaalt. En dat de plannen daadwerkelijk worden uitgevoerd. Zo brengen we perspectief terug in de wijken en in het leven van mensen.

Wie de jeugd heeft...

Waar je opgroeit, bepaalt mede wat je kansen zijn voor later. Om dat eindbeeld goed voor ogen te houden, kiezen we ervoor om onze visie vanuit de toekomst van de huidige jonge inwoners van Zuidwest te bezien. Want jeugd voelt verder dan ervaring ziet. Vanuit de vraag: wat is er nodig om ervoor te zorgen dat iedereen, en zeker ook de jeugd, het over twintig jaar als ze volwassen zijn, het net zo goed heeft als de gemiddelde Hagenaar? Liefst 20.000 van de 70.000 inwoners van Den Haag Zuidwest zijn jonger dan twintig jaar. In gesprekken met de jeugd blijkt dat ze net als hun leeftijdsgenoten elders in de stad ambitieus zijn in het realiseren van hun dromen. De levens van de tieners liggen in deze wijk.

Als het lukt om de dromen van de jeugd waar te maken dan kunnen zij de ruggengraat zijn van de bevolking in 2040. Werken aan de jeugd staat 'garant' voor een goede toekomst voor iedereen. Rondom de jeugd staan ouders, ouderen, leraren, burens, zorgverleners en ondernemers.

Randvoorwaarden voor de weg omhoog

Bewoners in Den Haag Zuidwest in alle leeftijden en inkomensgroepen willen het gevoel hebben dat dit de plek is waar ze kunnen werken aan hun toekomst en waar zijn ze hun toekomst kunnen vinden. Het is randvoorwaardelijk. Het vraagt om een veilige en kwalitatief goede woon- en leefomgeving, op maat ontwikkelde voorzieningen, goede gezondheidszorg, maar vooral ook het behoud en het benutten van de sociale verbanden.

De weg naar een betere toekomst is gebaseerd op de kwaliteit die Zuidwest van oorsprong ook had: het was en is een wijk waar je je als kind kan ontplooiën, je de basis legt voor een goede baan en waar je wil wonen al naar gelang je portemonnee. Zuidwest heeft zoveel te bieden, kent tientallen wijken en buurten, met ieder een eigen vibe en diversiteit. De uitdaging is om de enorme energie en ambities bij de jeugd en hun ouders aan te grijpen en vanuit dat perspectief onze inspanningen en activiteiten te bezien.

Zo blijven we gezamenlijk bij het doel waar de 8 juli jl. onze handtekening onder hebben gezet: ervoor te zorgen dat bewoners van Zuidwest over twintig jaar zich kunnen meten aan de gemiddelde Hagenaar.

Wat gaan we doen?

Kinderen starten op de voorschool en gaan goed voorbereid naar de basisschool. Op de basisschool worden achterstanden ingehaald. En als de kinderen dan op het voortgezet onderwijs zitten, gaan we zorgen voor een soepele overgang naar werk en voorkomen we schooluitval. Daarbij stimuleren we dat ouders goed betrokken zijn bij de opvoeding en school, omdat dit een randvoorwaarde is voor een succesvolle schoolopleiding.

Mensen die niet meer mee kunnen komen in het arbeidsproces betrekken we bij wat er in de samenleving en in de wijk gebeurt. Mensen die wel kunnen werken, helpen we bij het vinden van een baan. Er komt werkgelegenheid in de wijk en de omgeving en goede relaties met belangrijke werkgebieden. Bij de nieuwbouw- en renovatieopgave in de wijk zijn nieuwe woonmilieus duurzaam, groen, gezond, betaalbaar en goed bereikbaar en er is plek om te werken. Daarbij hebben we aandacht voor het behoud van sociale structuren. De openbare ruimte is veilig, nodigt uit tot ontmoeten, zodat mensen zich thuis voelen. Zuidwest gaat mee in de vaart der volkeren als het gaat om nieuwe mobiliteitsvormen.

Met man en macht zetten we ons in om te voorkomen dat jongeren in de jeugdcriminaliteit terecht komen. Ondermijnende criminaliteit wordt zichtbaar aangepakt. Overlast gevende situaties zien we als een breed probleem dat we oppakken met aandacht voor de overlastgever en de omgeving.

Op allerlei manieren zetten we ons in voor een gezonde leefstijl. Een gezonde basis kan alleen tot stand komen als we het zorgsysteem aanpakken en meer inzetten op preventie. Daarbij onderschatten we niet dat er veel stress is bij bewoners die met van alles te maken heeft. We stimuleren dat mensen meer bewegen, al dan niet georganiseerd bij een sportvereniging.

Uitgangspunt is dat de sociale samenhang of cohesie, maakt dat mensen zich ergens thuis voelen. In alles wat we doen hebben we dat voor ogen en versterken we dat waar dat kan. We sluiten aan bij de energie die er is bij actieve bewoners, ondersteunen dat en proberen deze netwerken uit te breiden.

Meest impactvolle maatregelen

De Alliantieraad acht het relevant de visie aan te vullen met maatregelen die de meeste impact hebben op korte en lange termijn als het gaat om het bereiken van de doelstelling van het Verbond. De selectie van de Alliantieraad is tot stand gekomen met de aangescherpte visie in het achterhoofd en met de nu aanwezige kennis. Vóór de gemeenteraadsverkiezingen worden de maatregelen besproken met de partners, verder uitgewerkt en waar mogelijk zelfs opgestart. Het is van belang te beginnen. Het herstel van vertrouwen bij bewoners en ondernemers vraagt daarom.

De Alliantieraad komt tot de volgende top 10 van de meest impactvolle maatregelen:

- Extra onderwijs- en ontwikkeltijd onder het motto “Leren in wijk” door uitbreiding van huiswerkbegeleiding, buitenschoolse activiteiten, in combinatie met op school aandacht voor ontspanning, cultuur, leefstijl en gezonde voeding, en inzet op een grote(re) betrokkenheid van ouders.
- Het verbeteren van de woningen door netto nieuwbouw van 10.000 woningen en de renovatie van 8.500 woningen met als resultaat meer betaalbare, energiezuinige en gezonde woningen aansluitend op de woonwensen van de inwoners.
- Zuidwest, inclusief ZKD, te organiseren als één grote campus van een netwerk van bedrijven, leerwerkplekken, en onderwijsinstellingen, inclusief taalonderwijs voor volwassenen, waardoor bewoners meer kansen krijgen op werk en ondernemers meer kans op nieuwe medewerkers.
- De plinten, bestaande en nieuwe voorzieningen en winkelstrips en -straten te zien als een belangrijke plek voor ontmoeting, als (economische) broedplaats, als bron van buurtinitiatieven en vanuit deze kansen de veiligheidsproblematiek, leegstand en slechte fysieke uitstraling te lijf te gaan.

- Via de doorbraakmethode multiproblemen aanpakken inclusief de schuldenproblematiek van jongeren en uiteindelijk via één organisatie de zorgvraag van bewoners op te pakken.
- Jaarlijks 100 woningen beschikbaar te stellen voor professionals die in de wijken werken zoals leraren, politieagenten, zorgmedewerkers.
- In de verschillende buurten bewoners vaardigheden te laten ontwikkelen, in te spelen op hun talenten, regelruimte te organiseren voor vergoedingen en structurele financiële steun en dat via een coöperatief wijkbedrijf, met als resultaat mogelijk (vrijwilligers)werk.
- Voorzieningen voor kwetsbare bewoners te realiseren en kwetsbare bewoners te spreiden over de stad.
- Met onderwijs, politie, jongerenwerk en andere partners vol in te zetten op preventie van jeugdcriminaliteit.
- Last but not least, als sateprikker door alle maatregelen heen, steeds bewoners en ondernemers te betrekken van de planontwikkeling en de uitvoering.

Een disclaimer bij deze top 10 is dat de uitvoering in veel gevallen afhankelijk is van de wel of niet beschikbare middelen. Rijk, gemeente en partners staan hiervoor aan de lat.

CONCEPT